

Zabytki

Zabytki Gminy Prażmów

Wykaz obiektów prawnie chronionych wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów o walorach zabytkowych na terenie gminy Prażmów:

l.p.	miejsowość	obiekt	Opis	statut prawny	uwagi
1.	2.	3.	4.	5.	6.
	Łoś	Park	pozostałość założenia dworskiego	ewid	
	Prażmów	al. Kasztanów 1	zespół dworski –stajnia	1088	
	Prażmów	al. Kasztanów 1	zespół dworski –gorzelnia	1088	
	Prażmów	Ryxa 35 c	kościół parafialny	1086/713	
	Prażmów	Ryxa 41	dwór – pałacyk Ryxa	1087/46	
	Prażmów	Ryxa 41 c	Park	1087/46	
	Ustanów	Parkowa 4	zespół dworski – dwór	ewid	
	Ustanów	Parkowa 4	zespół dworski – park	ewid	
	Wola Prażmowska	Parkowa 4	zespół dworski – dwór	ewid	
	Wola Prażmowska	Parkowa 4	zespół dworski – park	ewid	
	Wola Wągrodzka		Wiatrak	ewid	rozebrany
	Zadębie	nr 16	chałupa drewn	1221	

Zabytki architektury i budownictwa

Zasoby zabytkowe gminy są niewielkie. Nie wytypowano obiektów o wybitnych walorach zabytkowych. Sześć obiektów zostało wpisanych do rejestru zabytków województwa mazowieckiego a 7 jest wciągniętych do ewidencji wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Zabytki sakralne

Zabytkową architekturę sakralną reprezentuje kościół parafialny p.w. Św. Franciszka z Asyżu, w którym znajdują się: barokowe ołtarze pochodzące z kościoła jezuitów z Warszawy, chrzcielnica zwieńczona rzeźbami Chrystusa i Jana Chrzciciela, tablice Ryxów. Pierwsze wzmianki o parafii w Prażmowie pochodzą z roku 1406. Znajdował się tu kościół drewniany, spalony w czasie działań wojennych w 1656 roku. Murowany kościół został wzniesiony na początku XIX wieku przez Piotra Czołchańskiego, dokończenie budowy i wystrój wnętrza ufundował Franciszek Ryx. Obiekt ten wpisany jest do rejestru zabytków.

Dwory i folwarki

Najliczniejszą grupę obiektów zabytkowych stanowią zespoły dworskie; budynki wraz z założeniami parkowymi o charakterze krajobrazowym z końca XIX w. Zachowane zespoły dworskie znajdują się w Prażmowie, Woli Prażmowskiej - były Urząd Gminy Prażmów. Najciekawszy to pałacyk Ryxa w Prażmowie - budynek dworski murowany koniec XIX w.

Budownictwo zabytkowe

Na terenie gminy zachowały się nieliczne drewniane budynki mieszkalne posiadające wartość zabytkową. Zabudowa mieszkaniowa, pomimo surowych form wystroju architektonicznego oraz przeważnie złego stanu technicznego, zachowała zabytkowy charakter. We wsi Zadębie została wpisana do rejestru zabytków drewniana chałupa.

Zabytki techniki

Na terenie gminy zachował się drewniany młyn wodny, obecnie elektryczny, we wsi Zawodne oraz będący w ewidencji obiektów zabytkowych wiatrak we wsi Wola Wągradzka.

Park

Na terenie gminy zachowały się pozostałości czterech parków dworskich (Prażmów, Wola Prażmowska, Ustanów, Łoś). Są to parki krajobrazowe, pochodzą głównie z XIX/XX w. Najlepiej zachowany jest park w Prażmowie, pozostałe zachowane w niewielkim stopniu o zatartym układzie kompozycyjnym.

Cmentarze

Na terenie gminy znajduje się czynny cmentarz parafialny w Prażmowie. Układ cmentarza jest niewyraźny, groby usytuowane pomiędzy nielicznymi nagrobkami z końca XIX w.

Archeologia

Na terenie gminy zlokalizowano 70 stanowisk archeologicznych o zróżnicowanej chronologii, z których 14 wpisano do rejestru zabytków. Rozmieszczone są głównie wzdłuż rzeki Jeziorki oraz w okolicach wsi Wola Wągrodzka, Wągrodnio i Zadębie. Wyznaczone zostały również strefy archeologicznej ochrony konserwatorskiej w rejonach wsi: Zawodne, Wola Prażmowska, Błonie, Zadębie, Biały Ług.

Foto: Archiwum Urzędu Gminy Prażmów